



Astèrix i el seu poblet de força incommensurable, gràcies a la poció màgica del druida Panoràmix, fan quaranta anys, i els francesos ho celebren amb el primer film d'imatges reals en què veurem l'Astèrix amb els trets de Christian Clavier i l'Obèlix amb els de Gérard Depardieu. Tot això mentre esperem que n'aparegui el nou àlbum la primavera vinent.

Per tutatis, són bojos aquests francesos!

"Som a les portes de l'any 2000 després de Crist. Tota la Gàl·lia és encara ocupada pels romans... Tota? No! Un llogaret del Nord, habitat per gals indomables, encara rebutja una i altra vegada ferotgement l'invasor. La vida, doncs, no és gens planera per als legionaris romans dels petits campaments de Babaòrum, Aquàrium, Laudànum i Petibònum". Ni tampoc per a Juli Cèsar, que veu que és la riota del món antic i que, encara que el cabdill Vercingetòrix hagués tirat les armes als peus de l'emperador en senyal de derrota, un petit poblet sense nom se'n riu i juga amb els seus soldats romans com si fossin un exèrcit de fireta. Però, qui són

aquests gals que es resisteixen a perdre les arrels i la identitat malgrat el còmode nivell de vida imposat pels romans? Doncs, si hem de fer cas de la descripció amb què es presentaven l'Astèrix i l'Obèlix als pell-roigs en *La gran travessia*, els gals són gent valenta que només tenen por d'una cosa: que els caigui el cel al damunt; els agrada de riure, beure i menjar bé (senclar rostit, sobretot!); són rondinaires, són indisiplinats i els agraden les batusses, però s'estimen els amics. En resum..., són gals. I la gent es demana quin és el secret del seu èxit.

Potser hauríem de remuntar-nos un xic enrere, concretament fins l'any 1959 a París, on François

Clateaux decideix, després d'haver treballat deu anys de publicista i trobant-se sense feina, de crear una revista "seriosa" per a infants. Però, com que ell no sabia dibuixar i només tenia un munt d'idees que li ballaven pel cap, es va moure per un carrer sense sortida fins que trobà Jean Hébrard, un company de facultat, que havia format amb alguns amics una agència de premsa especialitzada en còmic. "Em va presentar el seu equip (recordava anys més tard Clateaux), en què hi havia gent estupenda, en Jean-Michel Charlier, una espècie d'enciclopèdia: li podies demanar qualsevol cosa i sempre responia amb tot luxe de detalls. Hi havia en René Goscinny, amb el seu humor



Els bons



Gérard Depardieu en el paper d'**Obélix**



Christian Clavier fa d'**Astérix**



Laëtitia Casta interpreta **Falbala**



Idéfix



Claude Piépu en el paper de **Panoramix**

incisiu i amb una imaginació il·limitada, que em va deixar bocabatat, i també hi havia l'Albert Uderzo, que veia menys que als altres. Em fascinava la facilitat i l'elegància d'aquest il·lustrador, capaç de representar, amb el mateix sentit de l'exactitud i dels detalls, els avions de Michel Tanguy i els camps romans o els poblets gals. A més m'agradava, sobretot, la seva flegma i amabilitat, que contrastava amb l'estrès continu dels seus companys”.

Amb tots plegats va sortir el primer número de la revista *Pilote*. Una publicació que volia competir amb el setmanari *Tintin*, d'un caire molt més moralitzant i primmirat, que seguia al peu de la lletra les doctrines escoltistes. *Pilote* era moderna, fresca, parlava dels continguts que interessaven els joves de l'època, no pretenia donar lliçons de moral i, si calia, caricaturitzava qui fos i se'n reia.

René Goscinny havia nascut a París el 1926 i s'havia especialitzat a escriure guions que, després, els altres il·lustraven. Els seus primers treballs van ser per a la nova revista de l'editorial Dupuis, *Risque Tout*, concebuda com la germana petita de *Spirou*, i de fet va durar molt menys que no pas aquesta. L'any 1951 conegué Uderzo i des d'aleshores començaren a crear personatges junts, com *Oumpah-Pah*, *Sylvie* o *Jean Soupoulet*.

Albert Uderzo havia nascut a la

regió del Marne el 1929 i sempre havia volgut dibuixar ninots i caricatures. No solament l'Astérix és fill seu; també ho són personatges inoblidables com Zartan, Belloy l'Invulnerable, Luc Junior o Michel Tanguy. Tota una gran i prolífica família gràfica, oïmes si hem de fer cas del que diu la seva biografia, que va néixer amb sis dits i que era daltònic. Una vegada reunits Uderzo i Goscinny, una tarda d'estiu d'aquell mateix 1959 buscaven un nou personatge per fer-lo conèixer al primer número de *Pilote*, però no els venia al cap cap idea vàlida. Volien una mena d'hereu de les reivindicacions ancestrals del caràcter francès, rèplica a tants herois com venien de l'exterior, fos dels Estats Units, fos de la Gran Bretanya, o de Bèlgica mateix. El seu personatge havia d'encarnar per sobre de tot la identitat francesa. “Vam començar a repassar la història de França —recorda Uderzo—, començant pel paleolític. Però no va sortir res que es pogués aprofitar de l'home de les caveres. Deprés venien els gals. Els gals? Mira, això no ens va semblar una mala idea: un petit poble que es resisteix a perdre la personalitat sota el domini d'en Juli Cèsar. A més, a en Goscinny, se li va ocórrer que tots els personatges serien una mena de cosins d'en Vercingètorix, és a dir que el seu nom s'acabaria en *ix*”. Els primers noms que sorgiren van

provocar grans rialles: Obélix (deformació d'obelisc), Astérix (asterisc), Abraracourcix (*à bras raccourci*, amb mà dura), Assurance-tourix (assegurança a tot risc), etc. Però el problema era d'explicar per què aquest llogaret gal havia pogut resistir tants anys als romans? L'Albert en proporcionà la solució d'una forma ben natural: un beuratge màgic preparat pel venerable druida del poble, val a dir en Panoramix.

Així, l'any 1961 surt el primer volum, *Astérix el gal*, amb una breu introducció històrica dels fets

Els dolents

Gottfried John en el paper de **Cèsar**



Roberto Benigni interpreta **Detritus**



L' 'Express' (esquerra) va presentar el petit Astèrix a la portada de l'exemplar del 19 de setembre de 1966. Després, altres publicacions com *Le Point* (dreta) també van tenir com a protagonistes Astèrix i tots els habitants de la Gàl·lia.

i la presentació, tot seguit, dels personatges principals d'aquesta nova aventura: l'Astèrix, petit, amb uns grans bigotis rossos i cofat amb un casc amb dues aletes que canviaven de posició segons l'humor del personatge. També se li van atribuir les característiques típiques del temperament gal: rondinaire, busca-raons, baralladís i molt rialler. En contraposició al personatge principal, hi havia el golafre Obèlix, que els senglars rostits fan tornar boig, cepat, pèl-roig, amb una panxa enorme i sempre carregat amb un menhir a l'esquena. És l'amic entraniable de l'Astèrix, amb no gaire cervell, però amb un gran cor. Hi havia encara en Panoràmix, el druida, que es passa el dia tallant

vesc amb un falçó d'or per poder preparar la poció màgica que els donarà la força invencible. Astèrix jugava sàviament a combinar personatges absolutament imaginaris i delirants amb figures reals de la història, ja fos en Juli Cèsar (que els gals no perdien ocasió de ridiculitzar), en Brutus o Cleopatra, a la qual dedicaren tot un volum lloant-ne la bellesa, encara que si hagués tingut el nas una mica més curtet... En l'àlbum següent, *La falç d'or*, ja començaven a afaiçonar-se els personatges tal com ens han arribat fins ara. S'afegeix a la galeria l'Abraracúrcix (també anomenat Acopdegarròtix), el cap de la tribu, la persona a qui cal demanar consell i el grau més representatiu del poder, i si no, que ho diguin els pobres bastaxos que l'han de traginar tot el dia sobre un escut. També s'hi incorpora l'Asseguratòrix, el bard, que al començament era el mestre de l'escola i que de mica en mica va tirant per la música; una música, tot s'ha de dir, que no suporta ningú: per això és el primer can-

tant de protesta, sempre incomprès, sempre ben lligat i emmordassat durant el tiberi del final de cada aventura, perquè no obri la boca. I el petit Idèfix, el gosset entremaliat de l'Obèlix, i un dels primers defensors de la natura, que entra a la família quan els nostres herois fan *La volta a la Gàl·lia*. A poc a poc els àlbums es van succeint i tot de pobles de l'antiguitat participen en les aventures dels gals: els gots, els normands, els bretons, els hispans, els helvecis..., circumstància que permetia a Goscinny de riures



de les característiques típiques de cada país. És especialment memorable l'àlbum *Astèrix*

a la Bretanya (o *al país dels bretons*, com se n'havia dit), ple de gags encertadíssims, com el d'en Noiquintòrax, el personatge que sempre parla canviant l'ordre del nom i l'adjectiu, que acostuma a beure a totes hores una tassa d'aigua calenta amb un núvol de llet, vesteix amb un teixit de Caledònia que anomena *tweed*, beu cervesa calenta i menja senglar bullit, *llegeix The Times* i té el dubtós privilegi de tastar la sinistra torre de Londíniun.

Amb elements així, era difícil que joves i adults es resistissin al ritme d'aquestes aventures. El fenomen ja corria sol i els àlbums s'anaven succeint a un ritme trepidant, fins i tot dos l'any. Així, no és estrany que el 1967 els personatges de la sèrie es trobessin en el film *Astèrix el Gal*, un film que no

solament bat rècords a les taquilles franceses, sinó també a Alemanya, i supera fins i tot els productes estrenats anteriorment de Disney. El segon, de l'any 1968, va ser *Astèrix i Cleopatra*, i adaptava de forma més o menys fidedigna, l'àlbum il·lustrat, però amb molts més mitjans que no el primer film. No cal ni dir-ho, va tornar a ser un èxit de taquilla.

El 1973 tanca la revista *Pilote* i els lliuraments d'*Astèrix* veuen la llum en mitjans com els diaris *Le Monde*, *Sud-Ouest* o *Le Nouvel Observateur*. Fins que el 5 de novembre de 1977 Goscinny mor d'un infart, a la sala d'espera de la consulta mèdica, mentre esperava que li fessin un reconeixement. Tenia només cinquanta-un anys. Es va plantejar

llavors si es continuaven les aventures del petit gal o no, si Uderzo agafaria un nou ajudant que li fes els guions o si tot es quedaria aturat. Al final, Uderzo mateix, pressionat per l'editorial Dargaud, es decideix a enllestir el dibuix del darrer àlbum, *Astèrix a Bèlgica*. Tot seguit hi ha un seriós enfrontament entre el dibuixant i l'editorial que havia tingut els drets de totes les obres fetes fins llavors. El plet es va acabar amb la decisió que, en endavant, Uderzo només dibuixaria per a l'editorial, que, juntament amb Goscinny, havia creat feia uns quants anys: Les Éditions Albert René. El primer treball d'aquesta nova etapa, *La gran rasa*, apareix el 1980, com una mena de Romeo i Julieta amb dos joves enamorats que pertanyen a tribus diferents, enfrontades des de temps ancestrals. De mica en mica les aventures van continuant, amb un Astèrix força viatger, que no dubta a anar des de l'Índia a l'Atlàntida si ha d'ajudar ningú. Els més crítics, tanmateix, afirmen que hi ha hagut

una gran baixada de la qualitat dels guions des de la mort de Goscinny, i que Uderzo sembla que continuï fent àlbums només per guanyar més milions.

L'Astèrix, per fi amb trets humans. A partir del 1981 Uderzo va tenir una idea que tothom va trobar forassenyada: muntar un parc temàtic que, a imitació d'Euromedisney, reflectís d'una forma divertida tot el món del seu personatge estrella. La conjuntura econòmica del moment i l'accés de François Mitterrand a la presidència de la República obliguen a arxivar el projecte del parc. Però uns quants anys després, les Éditions Albert René tiren endavant el projecte. Així, finalment, el 1987 comencen els treballs, i Albert Uderzo, amb 60 anys, veu per primer cop un dels seus somnis fets realitat. El Parc Astèrix obre la primavera del 89, al departament de l'Oise, a trenta quilòmetres al nord de París, en un bosc de 155 hectàrees, decorat amb 95.000 arbres, i quatre hectàrees de llacs i rius on s'han reproduït tots els escenaris possibles, des del poblet gal fins a un campament romà o una petita part de la Roma imperial.

Astèrix ha arribat fins avui, amb trenta títols a la venda (alguns de transcrits en braille), traduïts a 85 llengües, fins i tot a l'esperanto, i havent superat els 300 milions d'exemplars venuts. França, Alemanya, la Gran Bretanya, els Països Baixos i l'estat espanyol són, per aquest ordre, els llocs de més

demanda. Uderzo, per cert, ja té escrit el guió de la nova aventura, que començarà a dibuixar tan bon punt hauran passat totes les celebracions d'aquest quarantè aniversari, i que espera publicar la primavera vinent. Una aventura de la qual els responsables de les Éditions Albert René guarden el secret més absolut; només se sap que transcorre a les Gàl·lies, que és tant com dir que l'Astèrix para de viatjar, almenys una temporada.

La celebració del 40è aniversari s'ha fet coincidir amb un seguit d'activitats dellà el Pirineu, la primera de les quals, per exemple, ha estat l'aparició al mercat francès del *Livre d'Astèrix le Gaulois*, que recull tot l'univers gal, les anècdotes, els fets històrics, les caricatures dels personatges cèlebres que hi surten (com ara Kirk Douglas), les citacions llatines... És, en una paraula, la Bíblia del món d'Astèrix, en versió de luxe per als més exigents. Els fans de l'heroi gal també han creat una web especial per al quarantè aniversari (<http://www.asterix.tm.fr/40ans>), on cada dia apareixen recollits els actes de la celebració, extractes del llibre esmentat abans, juntament amb el vídeo d'*Astèrix i Obèlix contra el Cèsar*. Amb totes aquestes dades no és estrany que aquí s'hagi esperat amb candeletes la darrera producció sobre Astèrix, ara amb personatges reals. Dirigida per l'expert en comèdies Claude Zidi i sufragada pel productor (i a vegades director) Claude Berri, *Astèrix i Obèlix contra el Cèsar* és el film



parlat en francès més car de la història (uns 275 milions de francs de pressupost). Hi han treballat 60 artistes, 1.500 extres i 500 animals. Ha estat rodat en part a Munic, on van recrear el circ romà, però fonamentalment a La Ferté-Alais, els estudis més grans d'Europa, de 4.000 m².

En aquest cas, el personatge de l'Astèrix ha recaigut en l'actor Christian Clavier, més conegut entre nosaltres pels films còmics *Els visitants* i la seva continuació. En canvi, per al paper d'Obèlix, hom va preferir la figura immensa de Gérard Depardieu, més centrat darrerament a intèrpretar personatges

Astèrix (esquerra) i Obèlix (dreta) s'han convertit en una de les parelles més entranyables dins l'univers del còmic. En la seva versió cinematogràfica Christian Clavier i Gérard Depardieu donen vida a Astèrix i Obèlix, respectivament, formant una parella inseparable i versemblant.

La guerra de Successió i els setges de Barcelona (1697-1714)

Josep M. Torras i Ribé

Investigació sobre la guerra de Successió des de l'òptica interna del país: a partir dels setges que patí Barcelona ja des de 1697 i del context internacional, fins a les nefastes conseqüències de la repressió borbònica, passant pels dramàtics i mal coneguts conflictes propis del bàndol austríacista.



R. Dalmau, editor
"Bofarull", 4

Formentera en bicicleta

Antonio i José L. Roselló

Formentera en bicicleta és una guia il·lustrada, útil per a tots els qui vulguin conèixer l'illa de Formentera, en bicicleta o a peu. Consta de sis circuits, una mapa de la part de l'illa que es visita, així com descripcions dels llocs per on es va passant. En català i alemany.



Editorial Mediterrània Eivissa

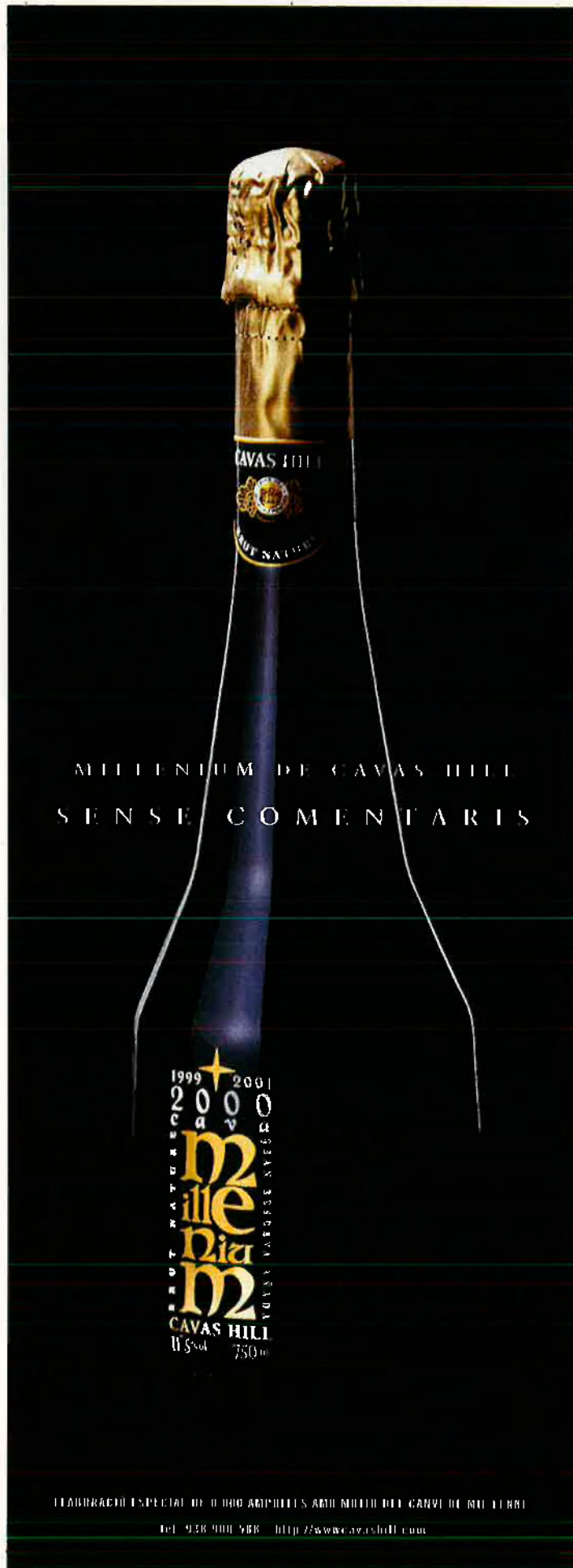
Rondalles des Barruquet

Iolanda Bonet i Mari

Aquest llibre dedicat al públic més petit té l'objectiu de donar a conèixer les rondalles i els personatges tradicionals de les Pitiüses. Els protagonistes són dos bessons que coneixen un barruquet. A partir d'aquí, les històries i aventures d'aquests tres amics tan peculiars es succeeixen. Il·lustracions: Joan A. Roig-Francolí Bonet.



Editorial Mediterrània Eivissa



d'èpoques pretèrites en grans telesèries. Tots dos, que ja havien coincidit en *LesANGES gardiens* de Jean-Marie Poiré el 1994, han format una parella inseparable i versemblant en aquesta nova aventura en què hauran de plantar cara a un Juli Cèsar sota els trets de l'alemany Gottfried John, un habitual de les pel·lícules de Fassbinder. L'altra aportació alemanya a aquesta coproducció ha estat la grassona Marianne Sagebrecht, protagonista de *Bagdad Café* o *Sugarbaby* i més èxits, que hi fa de Karabella, la dona de l'Abracacúrcix, el cap de la tribu, paper que és interpretat per Michel Galabru, el comissari de les esbojarrades aventures de Louis de Funès. La presència *sexy* s'ha reforçat amb l'actriu Arielle Dombasle, que hi fa de dona de l'Edatdepèdrix, el vell amb més anys del poblet gal, i amb la *topmodel* Laetitia Casta, que hi fa de Farbalà, l'amor impossible de l'Obèlix. El públic també se sorprendrà de trobar-hi un romà pervers, en Detritus, amb els trets facials de l'italià Roberto Benigni, que hi fa una aparició gairebé tan hilarant com en *La vida és bella*. No s'hi han estalviat mitjans tècnics per recrear amb tota fidelitat des del poblet gal, fet de cabanes de pedra i troncs, però sense que semblés tret d'un conte de fades, fins als campaments fortificats romans que envolten el llogaret, o el fabulós circ romà, amb elefants, cocodrils, aranyes i serps amb 250 efectes especials i escaig, més dels que s'hagin utilitzat mai en cap pel·lícula francesa feta fins avui. El departament de maquillatge i vestuari també va haver de fer hores extres posant nassos postissos, perruques de trenes, fent els 420 vestits dels actors i tallant els 860 metres de tela vermella de les túniques dels soldats romans. Caldrà veure ara si aquest esforç es veu recompensat per la taquilla. De moment, a França el film ja ha estat un èxit, gairebé més que no pas un de tan popular com *L'amenaça fantasma* de Lucas. Ha estat una mena de cop de menhir fortíssim reivindicant la pròpia identitat contra una cinematografia forana.

Guillem Medina